

Motion till riksdagen 2013/14:Kr306

av **Gunnar Andrén (FP)**

Drottningholmsteaterns 250- årsjubileum 2016

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om behovet av att uppmärksamma Drottningholmsteaterns 250-årsminne 2016 och att i det sammanhanget överväga att inbjuda till komposition av ”modern Drottningholmsmusik”.

Motivering

Operakonsten är både nationell och universell. Sedan århundraden innehar operamusiken – vilket inkluderar själva musiken, regin, körer, musiker, andra artister, scener och andra lokaler, samt inte minst distributionen av föreställningar, numera via digital överföring av ljud och bild (ännu inte doft, kan komma) – en ställning som egen, en av många, konstart.

I vårt land har operamusiken och operaföreställningar en långvarig historia. Det är mycket glädjande att nationalscenen, Kungl. Operan, skall förnyas och moderniseras. Föreställningsverksamheten vid Göteborgsoperan, Malmöoperan, Norrlandsoperan, i Dalhalla, Opera på Skäret och på de många andra orter där opera framförs, vittnar om den folkliga förankring denna kulturform har i vårt land.

Operahögskolan – i den tidens form – tillkom 1773 och har verkat sedan dess.

En alldeles speciell ställning har Drottningholms Slottsteater, visserligen inte musikaliskt men lokalmässigt, gott nog. Drottningholms Slottsteater är en del av världsarvet Drottningholm, ett – måste man tillåtas säga – ovanligt levande världsarv: I skick som nytt, skulle man kunna säga.

År 2016 fyller Drottningholms Slottsteater 250 år. Nästa jubileum blir troligen 2066, det är oklart hur många av den nuvarande riksdagens ledamöter som får uppleva det jubileet.

Fel! Okänt namn på

Drottningholms Slottsteater uppfördes 1766 för drottning Lovisa Ulrika. Det vi i dag benämner Drottningholmssmusiken utgörs av Johan Helmich Romans (1694–1758) välbekanta orkestersvit *Bilägers musiquen*, komponerat till bröllopet mellan Adolf Fredrik och Lovisa Ulrika på Drottningholm 1744.

Hur bör detta märkesår uppmärksammas?

Nämnden för Drottningholms Slottsteater (ordförande 2013 f.d. riksdagsledamoten, statsrådet, landshövdingen och riksmarskalken Ingemar Eliasson) verkar i samverkan med Drottningholms Slottsteaters vänförening (ordförande direktör Christer Villard) för att på olika sätt uppmärksamma jubileumsåret. Via vänföreningen kommer betydande extra ekonomiska insatser att göras medan nämnden som sådan är hänvisad att nyttja entré- och visningsintäkter samt det årliga statliga bidrag (för 2014 11 666 000 kr inklusive löneuppräknings för 2014 med 278 000 kr (2013: 35 000 kr) som utgår för just den årliga verksamheten, glädjande nog förstärkt med 500 000 för 2014 för ”utvecklingsarbete”.

Några från riksdagen kommande extra pengar för högtidlighållande av själva jubileet har dock inte anslagits.

Förslaget i tidigare betänkanden från det positiva kulturutskottet, betänkanden som vunnit bland annat förra riksmötets bifall, att söka anslag från Statens kulturråd, får nog sägas vara – för den som likt motionären varit en av regeringen utsedd ledamot i nämnden under tio år, numera avsatt – välmenande tanke men resultatmässigt troligen mer framgångsrikt för jubileet 2066 än 2016.

Den glädjande uppräknings av anslaget med 500 000 kr som ovan nämnts och föreslås godkännas av riksdagen enligt förslaget från Kulturdepartementet är, liksom ett projektbidrag om 600 000 kr under innevarande år riktat mot marknadsföring mot unga, välkommet men med – helt i sin ordning – speciell inriktning.

Inför 2016 bör, med uruppförande på Drottningholm, skrivas modern Drottningholmssmusik, anknyttande till klassiskt musikaliska strömningar i vår tid.

Det är inget som Stiftelsen för Drottningholms Slottsteater själv kan finansiera inom ramen för nuvarande statliga anslag.

Den föreslagna uppräknings av statsanslaget för 2014 för löner uppgår till exempel till 278 000 kr (innevarande år 35 000 kr). Däremot måste naturligtvis medel från Drottningholmsteaterns Vänner och andra mecenater användas som delfinansiering.

Ett engagemang från riksdagen eller regeringen skulle med all säkerhet bidra till att göra 250-årsjubileet till en stor svensk och internationell musikalisk festival.

I stiftelsen för Drottningholms Slottsteater utser Hans Majestät Konungen ordföranden, regeringen ett antal ledamöter, därtill finns några självskrivna med anknytning till Kungl. Operan och Föreningen Drottningholmsteaterns Vänner, en förening som bidrar med mycket stora summor till olika föreställningars finansiering och utan vars bistånd musikevenemangen på internationell toppnivå inte skulle vara möjliga.

Fel! Okänt namn på

Det kan också noteras att mecenater bosatta i andra länder under en följd av år starkt bidragit till möjligheten för Drottningholms slottsteater att genomföra viktiga delar i den årliga operafestival som genomförs, vanligtvis med 12–16 föreställningar per säsong mot möjliga 48.

Samarbetet med Operahögskolan under 2000-talets två första decennier har varit framgångsrikt och betytt mycket, inte minst för Operahögskolans elever som med framträdanden i kända roller på Drottningholm skaffat sig scenvana och meriter som värderas högt vid andra operascener i världen.

Drottningholms Slottsteater från 1766, en del av Sveriges första världsarv från 1991, är unik, vilket också Unescos världsarvsutnämning konstaterat. Teatern är intakt från 1700-talets mitt, inte minst vad gäller det oersättliga scenmaskineriet i trä, drivet liksom 1766 för hand och utan den nya tidens påfund elektricitet. Gångspel, valsar, trummor, block, rep och motvikter får det stora maskineriet att arbeta. I salongen finns målade marmoreringar, konsoler i papper maché och pilastrar av gips. Ett trettiotal bevarade scenbilder finns som var aktuella anpassade till 1700-talets repertoar.

Drottningholms Slottsteaters glansperiod inleddes 1777 av Gustaf III. Med hjälp av skådespelare som Monvel, kompositörer som Naumann och Kraus, balettmästaren Gallodier och arkitekten Desprez skapade han en svensk teater- och operakonst. Här spelades Glucks senaste operor, fransk opéra comique och pantomimbaletter fram till Gustaf III:s frånfälle 1792. Därefter föll teaterbyggnaden i glömska.

Litteraturhistorikern Agne Beijer fann år 1921 teatern orörd sedan 1700-talets slut. Efter byte av rep i maskineriet, installation av elektriskt ljus och varsam rengöring öppnades teatern igen. Under 1920- och 30-talen gavs diversissement och changements à vue, scenbyten inför öppen ridå, för att visa upp den återigen glansfulla teatern.

Säsongen 2013 har liksom det föregående året varit bra, utsålt vid i stort sett alla föreställningar.

Föreställningsverksamhet är Drottningholms Slottsteaters huvuduppgift. Sedan 1991 har det statliga engagemanget varit konstant, det vill säga i reala termer fallande. I gengäld har engagemanget och det ekonomiska tillskottet från stödföreningen Drottningholmsteaterns Vänner varit växande och lett till produktionernas höga klass och därtill möjliggjort internationella gästspel.

För teaterledningen har de ekonomiska problemen tillsammans med organisatoriska förändringar som gått mycket långsamt varit starkt hämmande. I den tradition av svenska mycket kända internationella operaartister – från Jenny Lind och Christina Nilsson via Jussi Björling och Birgit Nilsson till dagens stjärnor Anne Sofie von Otter och Malena Ernman – finns möjligheter att också i framtiden skapa föreställningar som möter konstnärligt högsta krav i den unika miljön.

På ett område behövs dock stöd och samverkan med utomstående – och där riksdagen och/eller regeringen måste medverka.

Det gäller kompositionsverksamheten med anknytning till Drottningholm.

År 2016 är tillfället att skriva ny, modern Drottningholmsmusik, anknyttande till de stämningar som finns på platsen, historien, dagens moderna klassiska musik.

Fel! Okänt namn på

För att fira jubileet bör ny musik skrivas, att spelas i kanske ytterligare 250 år.

Hur detta skall gå till, genom tävling, specialinbjudan eller på annat sätt, är klokast att inte ha någon mening om.

Däremot bör riksdagen ge regeringen till känna vad som i denna motion anförs om vad som bör ske 2016 i anknytning till Drottningholms Slottsteaters 250-årsjubileum.

Nästa tillfälle blir 2066 – för övrigt exakt 1 000 år efter slaget vid Hastings.

Stockholm den 3 oktober 2013

Gunnar Andrén (FP)